

Asia T-191/99

David Petrie ym.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio

Avoimuus — Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin — Komission päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom — Jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely — Virallinen huomautus — Perusteltu lausunto — Poikkeus, joka koskee yleisen edun turvaamista — Tarkastus- ja tutkintatoimet — Asian käsittely tuomioistuimessa — Laatijasääntö — EY 225 artiklan välitön oikeusvaikutus

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu neljäs jaosto) 11.12.2001 II-3681

Tuomion tiivistelmä

1. *Kumoamiskanne — Oikeussuojan tarve — Kantaja, joka riitauttaa päätöksen, jolla häneltä on evätty oikeus tutustua toimielimen asiakirjoihin (EY 230 artiklan 4 kohta; komission päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom)*

2. *Komissio — Yleisön oikeus tutustua komission asiakirjoihin — EY 255 artikla ja EU 1 artiklan toinen kohta — Välittömän oikeusvaikutuksen puuttumisen vaikutus (EY 255 artikla; EU 1 artiklan toinen kohta; komission päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom)*
3. *Komissio — Yleisön oikeus tutustua komission asiakirjoihin — Päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom — Asiakirjajulkisuuden rajoitukset — Laatijasääntö — Soveltamisala — Kieltäytyminen jäsenvaltioista peräisin olevien asiakirjojen luovuttamisesta (EY 253 ja EY 255 artikla; komission päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom)*
4. *Komissio — Yleisön oikeus tutustua komission asiakirjoihin — Päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom — Avoimuus — Asiakirjajulkisuuden poikkeukset — Yleisen edun turvaaminen — Asian käsittely tuomioistuimessa — Jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättämisestä koskeva menettely — Viralliset huomautukset ja perustellut lausunnot, jotka on laadittu komission suorittamien tutkinnan ja tarkastuksien yhteydessä (EY 226 artikla; komission päätös 94/90/EHTY, EY, Euratom)*

1. Yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista tehdyn päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom systematiikasta johtuu, että päätöstä on tarkoitus soveltaa yleisesti asiakirjapyyntöihin ja että tämän päätöksen nojalla kuka tahansa voi perusteluja esittämättä pyytää saada tutustua mihin tahansa komission asiakirjaan, jota ei ole julkaistu. Tästä seuraa, että henkilöllä, jolta on evätty oikeus saada tutustua asiakirjaan tai sen osaan, on jo pelkästään tästä syystä intressi saada kieltävä päätös kumotuksi.

(ks. 26 kohta)

2. Arviointiperusteet sille, onko perustamissopimuksen määräys suoraan

sovellettava, ovat, että sääntö on selvä, että se on ehdoton eli sen täytäntöönpano ei edellytä minkään aineellisen edellytyksen täyttymistä eikä sen soveltaminen riipu sellaisten myöhempien toimenpiteiden toteuttamisesta, joita yhteisön toimielimet tai jäsenvaltiot voisivat harkintavaltaansa käyttäen toteuttaa.

Näin ei ole EU 1 artiklan toisen kohdan ja EY 255 artiklan osalta. On ilmeistä, että EU 1 artiklan toinen kohta ei ole selvä. On niin ikään selvää, että EY 255 artikla ei ole sen 2 ja 3 kohdan vuoksi ehdoton ja että sen soveltaminen edellyttää myöhempien toimenpiteiden toteuttamista. Asiakirjoihin tutustumisoikeuden käyttöä sääntelevien julkisen tai yksityisen edun huomioon ottamiseksi määritettävien yleisten periaatteiden ja rajoitusten vahvistaminen on uskottu

neuvostolle, joka käyttää tältä osin sillä lainsäädännön alalla olevaa harkintavaltaa.

Tästä seuraa, että yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista tehdyn päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom sisältämät määräykset eivät ole automaattisesti lakanneet olemasta voimassa EU 1 artiklan toisen kohdan ja EY 255 artiklan voimaantulon johdosta.

(ks. 34—36 kohta)

3. Niin kauan kuin ei ole olemassa selkeästä yleisemmäntasoisesta oikeusperiaatetta, jonka perusteella olisi katsottava, että komissio ei olisi saanut jättää yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista tehdyllä päätöksellään 94/90/EHTY, EY, Euratom käytännesääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle asiakirjoja, joita se ei ole laatinut, tätä sääntöä voidaan soveltaa. Tähän päätelmään ei vaikuta se seikka, että yhteisöjen toimielimet käyttävät päätöksiä tehdessään kolmansilta peräisin olevia asiakirjoja, koska päätöksentekomenettelyn avoimuus ja kansalaisten luottamus yhteisön hallintoon voidaan turvata sillä, että nämä päätökset ovat riittävästi perusteltuja. Se, että rajoitetaan oikeutta tutustua kolmansilta peräisin oleviin, toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin, ei vaikuta EY 253 artiklaan perustuvaan toimielinten velvollisuuteen perustella

riittävästi päätöksensä. Jotta perustelut olisivat riittäviä, toimielimen on, perustettuaan päätöksensä kolmansilta peräisin olevaan asiakirjaan, selitettävä tämän asiakirjan sisältö päätöksessään ja perusteltava, minkä vuoksi se on ottanut asiakirjan päätöksensä perusteeksi. Tästä seuraa, että komissio ei ole tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että se ei ollut velvollinen antamaan oikeutta tutustua asiakirjoihin, jotka ovat kansallisten viranomaisten laatimia.

(ks. 47, 49 ja 50 kohta)

4. Komissio on lainmukaisesti kieltäytynyt luovuttamasta virallisia huomautuksia ja perusteltuja lausuntoja, jotka on laadittu komission suorittamien tutkinnan ja tarkastuksien yhteydessä sillä perusteella, että niiden luovuttaminen voisi vahingoittaa yleistä etua. Jäsenvaltioilla on oikeus odottaa komissiolta luottamuksellisuutta tällaisen tutkinnan aikana, joka voi mahdollisesti johtaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevaan menettelyyn. Tämä luottamuksellisuuden vaatimus säilyy vielä senkin jälkeen, kun asia on saatettu yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, koska ei voida poissulkea sitä, että komission ja kyseisen jäsenvaltion väliset neuvottelut, joilla pyritään siihen, että jäsenvaltio noudattaa vapaaehtoisesti perustamissopimuksesta johtuvia velvoitteitaan, voivat jatkua oikeudenkäyntimenettelyn aikana ja aina siihen asti, kun yhtei-

söjen tuomioistuin antaa tuomionsa. Tämän tavoitteen turvaaminen, eli komission ja kyseisen jäsenvaltion välisen kiistan sovinnollinen ratkaiseminen ennen yhteisöjen tuomioistuimen tuomiota, oikeuttaa päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom ensimmäiseen poikkeusten ryhmään kuuluvan, tarkastus- ja tutkintatoimiin ja oikeudenkäynteihin liittyvän yleisen edun

turvaamisen perusteella epäämään oikeuden tutustua virallisiin huomautuksiin ja perusteltuihin lausuntoihin, jotka on laadittu EY 226 artiklan mukaisen menettelyn yhteydessä.

(ks. 68 ja 69 kohta)